

**O'ZBEKISTAN RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

AJINIYOZ NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI



MAXSUS PEDAGOGIKA VA MAXSUS PSIXOLOGIYA

fan bo'yicha

SILLABUS

2 kurs

Kunduzgi bo'lim uchun

**Bilim sohasi:
Ta'lim sohasi:
Ta'lim yo'nalishi:**

**100000- Ta'lim
110000- pedagogika
60110300 –Maxsus pedagogika
(logopediya)**

Nukus-2025



Modul / fan sillabusi
60110300 –Maxsus pedagogika (logopediya)ta'lim yo'nalishi

Fan/modul:	Maxsus pedagogika va maxsus psixologiya
Fan/modul turi:	Majburiy
Fan/modul kodi:	MPVMPM
Yil:	2025-2026
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150/180
Ma'ruza	28/42
Amaliy mashg'ulotlar	32/48
Seminar mashg'ulotlar	-
Mustaqil ta'lim	90/90
Kurs	2
Kredit miqdori:	5/6
Baholash shakli:	Sinov va imtihon
Kurs tili:	o'zbek

1. Fan/modulning maqsadi (MM)

F/MM1	<p>“Maxsus pedagogika va maxsus psixologiya” fani 60110300 – Ma'lumki, ta'lim tizimini isloh qilish bilan jiddiy o'zgarishlar amalga oshdi. «Ta'lim to'g'risida»gi qonun, «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» bu boradagi umumnazariy va huquqiy asoslarni belgilab berdi. Shu maqsadda, ta'lim bosqichlarining o'zgarishi, uning sifat samaradorligini ko'tarishga, mazmunini tubdan yangilashga sabab bo'ldi.</p> <p>Talabalar nazariyada olgan bilim, malaka va ko'nikmalarini rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar maxsus muassasalarda amaliyotda, oliy ta'limda bakalavrlar tayyorlashda takomillashtiriladilar. Nazariy bilimlarini amaliyotga, tadqiqot ishlariga tatbiq etish ko'nikmalari hosil qilinadi. Shuning uchun ushbu fan asosiy mutaxassislik fani hisoblanadi, magistr mutaxassislarni tayyorlash jarayonida muhim ahamiyatga egadir.</p> <p>Dasturdagi amaliy mashg'ulotlar talabalarning pedagogik va metodik tayyorgarligini oshirishga, tanlangan kasbiga bo'lgan qiziqishini, kasbiy maxoratini oshirishga xizmat qilishi lozim. Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akadem guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va</p>
--------------	--

	<p>interfaol usullar yordamida o‘tiladi, pedagogik texnologiyalari ishlatiladi. Ko‘rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida o‘tiladi.</p> <p>Fanning maqsadi – talabalarning maxsus pedagogika va psixologiya fani haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirishdan iborat.</p>
--	---

2. Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1	talabalar odam anatomiya va salomatligi, mutaxassislikka kirishish

3. Ta‘lim natijalari (TN)	
TN1	Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bo‘lgan bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlarini
TN2	Shaxsining turli faoliyatlarda rivojlanish xususiyatlarini.
TN3	Maxsus psixologiyaning tekshirish obekti; maxsus psixologiyaning metodologik asoslarini.
TN4	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalar psixikasining rivojlanish qonuniyatlarini.
TN5	Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bo‘lgan bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlari.
TN6	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalar nutqining xususiyatlari.
TN7	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalarning shaxsi va shaxslararo munosabatlarini.
TN8	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalar faoliyatining xususiyatlari
	Ko‘nikmalar jihatidan:
TN9	Fanning asosiy terminlarini mustaqil ravishda qo‘llay olish
TN10	Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning shaxs sifatlarini o‘rganish va ularga psixologik-pedagogik tavsifnoma tuzish.
TN11	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalarga differensial yondashish.
TN12	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalar psixik jarayonlarini o‘rganishning shakl va metodlarini to‘g‘ri tanlay olish.
TN13	Rivojlanishda nuqsoni bo‘lgan bolalardagi kamchiliklarni tasniflash.
TN14	Maxsus adabiyotlarni tahlil etish.
TN15	Bolalarning psixik jarayonlarini o‘rganish, tekshirish uchun uslubiyatlar, didaktik materiallarni tanlash, ulardan amalda foydalanish.
TN16	Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning bilish jarayonlaridagi, shaxsidagi kamchiliklarni aniqlash va ularni ta‘lim jarayonida korreksiyalash ko‘nikmalariga ega bo‘lishi

Mashg‘ulotlar shakli: ma‘ruza (M) III-semestr	
I.MODUL. TIFLOPEDAGOGIKA	
M1	Tiflopedagogika modulining predmeti va metodlari
M2	Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalar ta‘limining tashkiliy shakllari
M3	Maxsus korreksion mashg‘ulotlar
M4	Tiflotexnika tarixi, mohiyati, maqsad va vazifalari
M5	Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari Visual Disabilities https://peabody.vanderbilt.edu/academics/masters-programs/sped-visual-disabilities/
II.MODUL. SURDOPEDEGOGIKA	
M6	Surdopedagogikaning predmeti va metodlari
M7	Kar bolalarni o‘qitish jarayoni
M8	Kar bolalar maktabida ta‘lim tamoyillari va metodlari
M9	O‘qitishning tashkiliy shakllari
M10	Eshitishda nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar maktabida tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari
II.MODUL. OLIGOFRENOPEDEGOGIKA	
M11	Oligofrenopedagogikaning predmeti, maqsad va vazifalari
M12	Aqli zaif bolalarning rivojlanishi, ularni o‘rganish, o‘qitish va tarbiyalash ob‘ekti sifatida

M13	Intellektual kamchiligi bo'lgan shaxslarda ta'limning mazmun va mohiyati
M14	Intellektual kamchiligi bo'lgan shaxslarda mehnat ta'limi va ularni kasb hunarga yo'naltirish
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) IV-semestr
M15	Ixtisoslashtirilgan maktabda tarbiya tamoyillari, tarbiyaning mohiyati, maqsadi va vazifalari
M16	Tarbiya turlari va ularni amalga oshirish yo'llari
M17	Ixtisoslashtirilgan maktab yuqori sinf o'quvchilarini oilaga tayorlash
	IV.MODUL. TIFLOPSIXOLOGIYA
M18	Tiflopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari
M19	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar sezgi va idrokining o'ziga xosligi
M20	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar diqqati va xotirasining o'ziga xosligi
M21	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar nutq va tafakkur jarayonlarining o'ziga xosligi
M22	Ko'rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabat xususiyatlari
M23	Ko'rish nuqsoniga ega bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya
	V.MODUL. SURDOPSIXOLOGIYA
M24	Surdopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari
M25	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslarning sezgi va idrokining o'ziga xos xususiyatlari
M26	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslarning diqqat va xotira xususiyatlari
M27	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslarning tafakkur xususiyatlari
M28	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslar nutqining o'ziga xos xususiyatlari
M29	Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxs va shaxslararo xususiyatlari.
	VI.MODUL. OLIGOFRENOPSIXOLOGIYA
M30	Oligofrenopsixologiya fanining metodologik asoslari
M31	Aqli zaif bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlari
M32	Aqli zaif bolalar diqqati va xotirasining o'ziga xos xususiyatlari
M33	Aqli zaif bolalar tafakkur va nutq rivojlanishining xususiyatlari
M34	Aqli zaif bolalarda shaxs va rivojlanish xususiyatlari
M35	Aqli zaif o'quvchilar bilan olib boriladigan psixokorreksion ish turlari

	Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) III semestr
	I.MODUL TIFLOPEDAGOGIKA
A1	Tiflopedagogika modulining predmeti va metodlari. Tiflodidaktika.
A2	Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalar ta'limning tashkiliy shakllari
A3	Maxsus korreksion mashg'ulotlar.
A4	Tiflotexnika tarixi, mohiyati, maqsad va vazifalari.
A5	Baryl tizimi yaratilish tarixi va olti nuqtali Brayl shrifti.
A6	Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalar maktabida tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari
	II. MODUL SURDOPEDEGOGIKA
A7	Surdopedagogikaning predmeti va metodlari.
A8	Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar bolalarni o'qitish jarayoni.
A9	Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar maktabida ta'lim tamoyillari va metodlari
A10	Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar tarbiyasining nazariy va amaliy asoslari
A11	Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni oilada tarbiyalash.
A12	Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni kasbga yo'naltirish.
	III. MODUL OLIGOFRENOPEDEGOGIKA
A13	Oligofrenopedagogikaning predmeti, maqsad va vazifalari
A14	Intellektual kamchiligi bo'lgan shaxslarda ta'limning mazmun va mohiyati
A15	Intellektual kamchiligi bo'lgan shaxslarda mehnat ta'limi va ularni kasb hunarga yo'naltirish
A16	Intellektual kamchiligi bo'lgan bolalar uchun individual ta'lim dasturini tuzush

IV-SEMESTR AMALIY IV.MODUL TIFLOPSIXOLOGIYA	
A17	Ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarini muloqotga kirishish ko'nikmalarini rivojlantirish yo'llari
A18	Tarbiya turlari va ularni amalga oshirish yo'llari
A19	Ixtisoslashtirilgan maktab yuqori sinf o'quvchilarini oilaga tayorlash
A20	Ixtisoslashtirilgan maktabda sinf rahbarining faoliyati
A21	Tiflopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari
A22	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar sezgi va idrokining o'ziga xosligi.
A23	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar diqqat va xotirasining o'ziga xosligi
A24	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar tafakkur jarayonlarining o'ziga xosligi
A25	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar nutqi va muloqotining o'ziga xosligi
A26	Ko'rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabat xususiyatlari.
A27	Ko'rish nuqsoniga ega bolalar rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya.
V.MODUL. SURDOPSIXOLOGIYA	
A28	Surdopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari.
A29	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslarning sezgi va idrokining o'ziga xos xususiyatlari.
A30	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslarning diqqat va xotira xususiyatlari.
A31	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslarning tafakkur xususiyatlari.
A32	Eshitishida nuqsoni bo'lgan shaxslar nutqining o'ziga xos xususiyatlari
A33	Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxs xususiyatlari.
VI.MODUL.OLIGOFRENOPSIXOLOGIYA	
A34	Aqli zaif bolalar idrokini tekshirish metodikalarini o'rganish va taqlil qilish
A35	Aqli zaif bolalar diqqat va xotirasini tekshirish metodikalarini o'rganish va taqlil qilish
A36	Aqli zaif bolalar tafakkur va nutqini tekshirish metodikalarini o'rganish va taqlil qilish
A37	Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan o'quvchilar shaxsidagi ijobiy va salbiy xususiyatlarni o'rganish.
A38	Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o'zaro munasabatlarni tarbiyalash
A39	Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar oz-ozini baholash xususiyatlarini tekshirish
A40	Maxsus maktab o'quvchilarini oyin, oquv, mehnat faoliyati xususiyatlarini tekshirish

**Mashg'ulotlar shakli:
Mustaqil ta'lim (MT) III--IY semestr**

1	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	45 soat
2	Vaziyatli masalalar(keysar) tuzish	25 soat
3	Berilgan manbalarni tarjima qilish	25 soat
4	Mavzuga oid berilgan mavzu bo'yicha esse yozish	25 soat
5	Anjumanga tezis tayyorlash	30 soat
6	Berilgan mavzu bo'yicha mustaqil ta'limni bajarish	30 soat
Kurs ishini tayyorlash bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.		
1. Ixtisoslashtirilgan maktabda o'qitish usullarining qo'llanish xususiyatlari.		

2. Ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarini kasb-xunarga tayyorlash.
3. Ixtisoslashtirilgan maktabda ta'lim tamoyillarini qo'llanish xususiyatlari.
4. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash.
5. Ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida xulq-atvor madaniyatini shakllantirish.
6. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini milliy an'analar asosida tarbiyalash.
7. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini oilaga tayyorlash.
8. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini ijtimoiy hayotga tayyorlash.
9. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini mehnat tarbiyasi va unga qo'yilgan davr talablari(Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalar).
10. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini mehnat tarbiyasi va unga qo'yilgan davr talablari(Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar).
11. Ixtisoslashtirilgan yordamchi maktab o'quvchilarini mehnat tarbiyasi va unga qo'yilgan davr talablari(Aqli zaif balalar).
12. Oligofrenopsixologiya fanining rivojlanish tarixi.
13. Aqli zaiflikning klinik,psixologik tavsifi.
14. Psixik rivojlanishning umumiy va xususiy qonuniyatlari.
15. Aqli zaif bala shaxsining rivojlanishida oilaning tasiri.
16. Aqli zaif o'quvchilarni pedagogik, psixologik o'rganish metodlari.
17. Aqli zaif o'quvchilarning xotira xususiyatlari.
18. Aqli zaif o'quvchilarning tafakkur xususiyatlari.
19. Aqli zaif o'quvchilarning diqqat xususiyatlari.
20. Aqli zaif o'quvchilarning nutq xususiyatlari.
21. Aqli zaif o'quvchilarning shaxsi va shaxslararo munosabati xususiyatlari.
22. Aqli zaif o'quvchilarning sezgi xususiyatlari.
23. Aqli zaif o'quvchilarning idrok xususiyatlari.
24. Aqli zaif o'quvchilarning o'quv faoliyatiga munosabati.
25. Aqli zaif bola va o'smirlarning xulq-atvor buzilishlari.
26. Aqli zaif o'quvchilarning hissiy-irodaviy xususiyatlari.
27. Aqli zaif o'quvchilarning muloqat xususiyatlari.
28. Aqli zaif o'quvchilar bilan olib boriladigan psixokorreksion ish turlari.
29. Aqli zaif o'quvchilarga ko'rsatiladigan psixologik xizmat.
30. Aqli zaif o'quvchilar ruxiy rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.
31. Aqli zaif o'quvchilarning faoliyat xususiyatlari.
32. Dars jarayonida didaktik o'yinlarni qo'llash va ularni korreksion ahamiyati.
33. Aqli zaif o'quvchilar nutqining o'ziga xos xususiyatlari.
34. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar maktabinig boshlang'ich sinflari.
35. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar maktabining boshlang'ich sinflari uchun Davlat ta'lim talablari va umumta'lim maktab bolalar maktabinig boshlang'ich sinflari uchun Davlat ta'lim talablarini qiyosiy o'rganish.
36. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar ruxiy rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.
37. Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarda bilim, o'yin, mehnat faoliyati usullarini shakllantirish.
38. Ko'rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabati.
39. Eshitish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabat.
40. Ko'rishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning nutq xususiyatlari.

Asosiy adabiyotlar

1	Abidova N.Z. Maxsus psixologiya (Tiflopsixologiya). -T.: Barkamol fayz media, 2017
2	Ayupova M.Yu. Logopediya. -T.: O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati. - 2007 y
3	Ермаков В.Р., Якунин Г.А. Основы тифлопедагогики. Учебник. М. Владос, 2000
4	Muminova L.R., Abidova N. Z va boshqalar. Maxsus psixologiya.-T.: O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti, 2013.
5	Nazarova D.A, Mamarajabova Z.N. Maxsus pedagogika (Surdopedagogika). -T.: Innovatsiya -ziyo.2001

6	Назарова Н. Специальная педагогика М Академа, 2000
7	Pulatova P.M. va boshqalar. Maxsus pedagogika. T.: Fan va texnologiyalari, 2014
Qo`simsha adabiyotlar	
1	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent, O`zbekiston, 2017. - 488 b.
2	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O`zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent, O`zbekiston, 2016. - 56 b.
3	Visual Disabilities , to serve students with visual impairments, blindness, and deafblindness, and to collaborate with teachers, school staff, and families





Axborot manbaalari

1. <http://www.edu.uz>- O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi sayti.
2. <http://www.uzedu.uz>- O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti.
3. <http://www.president.uz>- O'zbekiston Respublikasi Prezidenti portali.
4. <http://www.gov.uz>- O'zbekiston Respublikasi xukumati portali.
5. <https://peabody.vanderbilt.edu/academics/masters-programs/sped-visual-disabilities/>

Dastur muallifi:	Tajimuratova. K –Ajiniyoz nomidagi NDPI "Maktabgacha tarbiya va defektologiya" kafedrasining assistent o`qituvchisi Bekmanova J.A- Ajiniyoz nomidagi NDPI "Maktabgacha tarbiya va defektologiya" kafedrasining katta-oqituvchisi, p.i.b.f.d., (PhD)
E-mail:	Bog'lanish uchun telefon nomeri: 913954546: ktajimuratova71@gmail.ru
Tashkilot:	Ajiniyoz nomidagi NDPI "Maktabgacha tarbiya va defektologiya" kafedrası
Taqrizchilar:	Jumasheva G.X Maktabgacha ta'lim kafedrası mudirasi, professor, fan doktori

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2025-yil "28" 06 11 -sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Maktabgacha tarbiya va defektologiya" kafedrasining 2025-yil "24" 06/11-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i:		A. Abdiev
Fakultet dekani :		M.X. Allamberganova
Kafedra mudirasi:		J.A. Bekmanova
Tuzuvchi:		K. Tajimuratova